

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemériden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id euidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó-pápa Zichy Nándor, grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Megtévesztő hangok.

Gelsei Biró Zoltán cikket írt „a szocialisták anarkhistikus viselkedése ellen“ mint ő mondja. Elfogadjuk, hogy ezt akarta. Róla és cikkéről nem akarunk beszélni, legfőkébb csak annyit jegyzünk meg, hogy harcias cikke után, mikor választ kapott „Mit is mond Marx és Lassalle“ címmel Steiner Jákó dr.-tól, akkor szépen meghajtotta magát s mentegődzött, hogy:

„Látom, doktor ur, hogy ön művelt lélek és szép tudású elme!“ s „En mindenesetre vigaszt látok abban, hogy olyan emberek állanak a munkásság életemben, mint Ön! Mert így a tájékozatlanság, még sem olyan veszedelmes.“ Az u. n. „polemiá“, válasz, vagy mi ezzel véget ér.

A magunk részéről mi tehát ezekre a cikkekre szintén nem szándékozunk „válaszolni“, azt megteheti Biró ur és Steiner ur, ha nekik úgy tetszik, mi hivatásunk szerinti csupán következtetéseket akarunk levonni Steiner ur cikkéből, hogy milyen emberek is állanak tehát az itteni szocialista munkásság élén? Milyen értékű, kajiberű az az értelmi vezetőség, milyen szándékai vannak *nyíltan és titkon*. Mert az a cikk, bár sokat hallgat el, annál többet mond a sorok között. S mi belátunk a kártyába, bár nem is játszanak nyíltan!

Mi mindenekelőtt egyetértve a Steiner uréktól (mert van bizony osztály, aki ex effo és ex professo üzi ezt a — mesterséget) kegyetlenül

leszölt magyar uri osztály hazafi érzésével vagyunk bátrak bejelenteni, hogy magyarok s hazafiak vagyunk, — első sorban és gunyolódások dacára — mindennek fölött.

Mi nem csak — most és ilyen vagy amolyan körülmények között bizonyos jogok megadása után (hisz ez más szóval csak a keserves krájlzéros szempont lenne „Ubi bene ibi patria“ elv lenne — v. i. magyarul: Ahol jó dolgom van, ott a hazám!) szóval, nemcsak azok után leszünk hazafiak, hanem mi azt hisszük és valljuk, hogy minden igaz, kultúr, tisztességes ember az — mindenkor!

Conditio sine qua non!
Alapfeltétel ez az élethez!

Eppen úgy fogjuk ezt fel, mint egy nagy író, aki a másik conditio sine qua non-ról, világ fundamentomáról beszél:

„Emberek, legyenek vallások! Legyetek katolikusok, protestánsok, zsidók vagy mohamedánok, de legyenek vallások! Aki kultusz, oltár, istentisztelet nélkül él, az lejjebb süllyed a vadaknál, kizárja magát az emberiségből, megsérti az istent!“

Ilyen soha el nem hagyható oltár a haza is. Kizárja magát a nemzetből, aki könnyelmű hangon merészkedik erről beszélni, lényegbelileg, szószertint „fr-jtalan“ az.

Az angol előrehaladott, vezető kultúrnép, de sértsd meg a nemzetiségét, mindent feled, minden megmondolni valót, haladást, üzletet, kulturát,

életet. Sérelem esett az angol népen. Valaki megsértett egy — angolt, tán csak egyet, de ebben az egyben az egészet, az angol nemzetet, benne az — emberiséget, mindent!

Róma a nagy „szentségtörőnek“ minősítette, nemes ügyvédje, szónoka, a népből származó Cicero meg „apagyilkosságnak“ mondotta a római polgár megsértését.

Olyan fogalom ez — hazaszeretet, haza, nemzet, faj, család, mint amilyenek Voltaire, a szabadgondolkodó — Isten fogalmát tartotta: „Ha nem léteznék, meg kellene csinálni, kitalálni.“

A bölcselkedés postulatumnak, követelménynek nevezné, amit megkövetel az emberi elme, hogy gondolkodhassék, e világ fundamentumaihoz tartozik.

Bocsásson meg tehát a cikkzőczen az ember, nem a doktor, a tanult ember, hanem az ember, hogy kénytelen vagyok a köz, a nemzet, az emberiség nevében tiltakozni az ellen, hogy a hazáról könnyelműen beszélni merészkedik; mert erkölcsi parancs az is, hogy a haza nevé hiába ne vegyed. Mint a legfőbb Urét se szabad.

„Ne esküdjétek Jeruzsálemre se, mert nagy királynak városa.“

Ön cikkének legutolsó részében — bár igyekezett előbb a székesfehérvári munkásoknak hizelegni — (ön tudja miért), Székesfehérvárt mégis kicsinyli, avval az utolsó viccével.

Tudja-e ön, hogy a szent korona testéhez

Bátyám ládái.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

(Folyt. és vége.)

A kerevet, mint egy tótágast álló gyermek, a sarokba volt elraktározva, mellette az asztalom, dohánytartóm, pipatóriumom, — tetejében a kópócsésze, az asztalon a szőnyegek összedobálva s mindennek a helyén, a szoba másik részében finom acélból készült új szobaberendezés állott. Egy vékony lábú filigran kinézésű asztalka, ugyanolyan két székekkel, mellette jobbra egy apró rekeszre osztott üvegcéskékkel telerakott állvány, továbbá egy furcsa alakú valami, ami pamplagnak, karosszéknek, kotartatónak s tudja Isten mi mindennek be nem illett volna.

Bámulatom leirhatatlan volt. Legjobban csodálkoztam azon, hogy hogyan került ide, mikor bátyám semmi mást, csak két zöld ládát hozott ide.

Bátyámnak gyors, firkésző pillantásai zökentettek ki a kerékvágásából. Legelső szavammal is a ládák után tudakozódtam. Ekkor már elfelejtettem a butorok ellen kikövetelt merényletét.

— Hova tetted a ládáidat?

— Eh, né törődj vele. Látod ez az én kísérletező berendezésem. Most akartam neked egy szakmámba vágó kísérletet bemutatni, de az a vén — nem tudom minek mondjam — még kinevetett. Azért voltam olyan dühös.

— Hát tulajdonképpen kiről is beszélsz?

— Ja persze, ezt sem tudod. Pedig láttam,

kinéztél az ablakon. Hát úgy volt, hogy vegyi szerekért mentem, hogy kísérletemet bemutathassam. De hogy alanyon is legyen, egy csinosabb hölgyet kerestem s felkértem, hogy legyen szives meglátogatni műtermemet. Más becsületes nő örült volna, (legalább nálunk örülnének annak) hogy ő is részese ennek a legújabb találmánynak. Ő? Ő nem. Egyszerűen visszautasított. Azt mondja: „Kikérem magannak!“ Kilátta ezt? Énvelem így beszélni, dr. Fikouls al?

— Hát, hát — hebegetem — ön nem az én bátyám?

— No, no, őcsém ne ijedj meg! Dehogy is nem vagyok a bátyád! De ez az én tudományos nevem. Angolos! Amerikai! Erted? De ez nem volna még baj, hanem hol veszünk most egy hölgyet? Adnék tíz dollárt óránként, csak jöjjön!

— Mit, tíz dollárt, hányat hozzak?

— Hát van, lesz? Tudsz szerezni? No jól van. Akkor hát elmondom először neked, hogy mi az én elméletem. Azt hiszem, hogy a feltételeket magad is tudod, hanem a következtetéseket elmondom. Magát a kísérletet pedig meg fogod látni.

— Általában az emberek nagyon különféle természetűek. Mégis tulajdonképpen csak kétféleképpen különböztetünk meg. Ugymint szőke embert és barna embert. Az a sok változat, ami az igaz szőketől az igazi barnáig s ezt a távolságot jobbra és balra meghosszabbítva, a tulszókéig illetve, a tulbarnáig terjed, ezen a vonalon lehet elosztani az embereket természet szerint épen úgy, mint a szívrárvány keresztmetszetén az egyes színeket.

Rettenetesen figyeltem.

— Azonban ez még — folytatá — magában véve nem elég biztos mértéke a természetnek. Sőt mi több, sokszor egy teljesen barna férfinak ugyanolyan természete van, mint egy teljesen szőke nőnek.

Itt azonban nagyon közrejátszik az idegek ereje és minősége.

Ezt villámárammal lehet megmérni. Egy bizonyos foku és fajú ötféle anyagnak összevegyítéséből álló alatatószernak belélegzéséből keletkezett álmot bizonyos foku árammal meg lehet szüntetni. Ennek az áramnak azonban sem izgatató, sem idegbántó hatásának nem szabad lenni, hanem a lehető leggyengébb, (amit még ébren léteben sem vesz észre az ember) fokban kell kezdődni és a lehető legegyszerűbben fokozódni. Ilyem áramvezetéssel bizonyos foknál ébredés áll be. Ez a fok az, melyből egy összeállított táblázat igénybevételével ki lehet számítani bizonyos betegségek iránt való ellenálló képesség fokát.

— Ezt a táblázatot egy magyar, három angol, két francia és három amerikai kollégámmal együtt állítottuk össze százkilencven ezer megfigyelés után. A kísérletek még mindig folynak. Most szétmentünk, hogy különbözőkön és nemü személyekről vegyünk fel a különböző éghajlat szerint kísérleteket. Így kerültem én haza. Hanem most már aztán menj, hozz nekem egy szőke hölgyet, 19-24 év közöttit, hogy kísérletezhessünk.

Rohantam a kalapomért és lesiettem az utcára. Elmémben még mindig kavargott az a sok megfoghatatlan s megérthetetlen kísérlet, amit ez

Mai lapunk 4. oldal.

még Székesfehérvár is hozzá tartozik; tudja-e, hogy amit itt ir újságba, az se pusztá időtöltés, mert nemcsak az a három sociologus, irástudó teszi egyedül a nemzetet, akiket ön cikkében dicsérve emleget, hogy ön foglalkozását is fényessé tegye, nemcsak a socialista munkások, hanem mi mindannyian, akár el tetszik azt fogadni, akár nem.

Mi tehát mint történeti jogfolytonosságnál fogva a szent korona testének tagjai, követeljük, hogy a hazáról más hangon méltóztassék beszélni. Védjük ezt a szent szót a profanizálás ellen. — Ön vádolja azokat, akik egyebet sem tesznek mint a haza nevét hangoztatják s ezzel közbecsülést, protekciót, zsiros hivatalokat értek el.

Ezek rosszul tettek, „visszaélték” a haza nevével. De ön, az ön egész cikkének a hangja, azt akarta bizonyítani, hogy jelentés nélküli fogalom a haza. Ön maga ellen a hazaszeretet ellen beszélt, csaknem egész nyiltan; amazok hibát követtek el, ön vétséget, bűnt, szentségtörést, sacrilegiumot! Nagy vétség, könnyelműség, még ha nem is tudatos — teljesen.

Ön modernül — fitymálva, lenézően, félvállról beszélt a mi szentségünkről, a hazáról. Gunyolta, lekicsinyelte, elhallgatni, nevetségessé tenni, szükségletennek bemutatni próbálta. Azt hiszem gyűlöli s Krisztusra hivatkozom, aki intve szól: „Óvakodjatok a hamis prófétaiktól, akik hozzálok jönnek juhoknak ruhájában, belül pedig ragadozó farkasok. Azért gyümölcseikről ismeritek meg őket.”

Mult cikkemmel az „erkölcs” szent fogalmát igyekeztem a szofista, álbölcselő hangok vakmerő, alapatlan csürés-csavaráisai ellenében védeni. Most pedig az ön cikkével szemben, s a hasonszöri gondolkodókkal szemben, karöltve az emberség egyik legbölcsőbb, legjobb, legerkölcsebb emberével, Sokratessal, aki hazája igazságtalan törvényében is tiszteleve hazáját meghalt, kiáltom: „Ne bánts a hazát!”

Mult cikkemet Zrinyi Miklósról való emlékezésem kezdtem be. „Ne bánts a magyart” című röpiratjára emlékezik doktor ur? Emlékezik arra, hogy „a honfi Jézus könnyezett” a hazáért? Nem költői ihlet, hanem halálos szé-

gyen tölt el, a lelkiismeret szavának rettenő kiáltása ébred szivemben, könnyek tolnak szemembe erre az egy gondolatra: Itt szent István, Vörösmarty földjén, megszengett régi ősi fészünkben látunk magyart magyár ellen támadni, itt hallunk, ezen a földön az erkölcs, azután meg a haza ellen könnyelmű beszédet.

Azért ismétlésem az ihlet komor elszántságával, a szent arcanumok, a nemzet dicső királyainak ezeréves sírja körül „hideg borzadás futva át éreimen:”

„Ne bánts a hazát!”

Boromisza Jenő.

ÜJDONSÁGOK.

Közigazgatás a városnál.

A városnál szerdán, szept. 11-én volt a rendes havi közigazgatási bizottsági ülés mely több életré való gondolatot vetett fel s helyezte kiállításba, hogy az, mielőbb testet ölt. A dögter, a vásártér rendezése, immár elődázhatatlanná vált.

Az ülést 10 órakor nyitotta meg az elnök Széchenyi Viktor gróf főispán.

Az ülés első pontja a főkapitányi jelentés volt. Előfordult büntetések: Hatóság elleni erőszak 2, magánosok elleni erőszak 2, lopás 36, rablás 2, vagyon elleni egyéb cselekmény 7, okirathamisítás 1, testi sértés 13, egyéb büncselekmény 7. Összesen 69. Eljárték 50. Hátralék 19. — A kihágási ügyosztálynál feljelentés tételt 120. A feljelentettek száma 147.

A socialis mozgalmakról szóló referatívával kapcsolatban Hayrunek polgármester köszönetének és hálás elismerésének ad kifejezést a rendőrségnek tapintatos és erélyes eljárása felett, melylyel a sztrájkot leszerelte.

Bierbauer Viktor főorvos jelentése után, melyet lapunk más helyén közlünk, Ujházi Sándor kir. főügyész helyettes a hullaházat kifogásolja. A törvényes központosított panasz folytán kénytelen szövevé tenni ezt az ajánlást, hogy hullaházunkban a bönölést nem lehet rendben végezni.

A bizottság úgy határozott, hogy a főorvos mielőbb terjessze be véleményes jelentését új hullaház felállításáról a legközelebbi tanácsülésre.

A pénzügyigazgatóság jelentése szerint a kincstári követelések összege 1.971,459 kor. 78 fillér. Erre befizetett összeg 1.520,584 kor. Hátralék 441,875 kor. 78 fill. Házaadománytességét 21. fizetési halasztást esetben engedélyezett.

bitam. S most ime önrel találkozik, aki ilyen fényes ajánlatot tesz. Hahaha.

Vérflagyasztó volt ez a kacaj. Csak annak az ajkán hangozhatott ez el, aki az élet és halál közötti ily hidegen tudott választani. Megremegtem egész testemben. Mint egy halvajáró vezettem fel a lépésű ezt a szilárd jellemet. Mikor a harmadig szobába értünk, bátyám egy ivécseben forralt valamit. Észre sem látszot venni bejövételünket. A lány bármész szemekkel nézett hol rám, hol bátyámra, hol pedig a különös berendezésre.

Majd — ugylátszik — valami felelmetes sejtélem lepte meg, mert a következő pillanatban hatálsápadt lett.

— Eresszen, elmegyek.

Ezt már észrevette bátyám. Felkelt az asztaltól, odajött a leányhoz, átölelte derekát leszorítva karjait is s valamit az orra alá tartott. A következő pillanatban a lány elalélt s ha nem tartja erősen, lerogyott volna. Majd mint pelyhet emelte fel erő karjaival s a furcsa alakú gépezetre helyezte.

A gép rezegni, recsegni kezdett. Majd félgödött helyzetéből lassanként vízszintesre kezdett nyulani. A lábán levő kótatartó alaku támlában két kerék forogni kezdett s amikor a fekvőhely egészen vízszintessé vált, az enlített kerék percévre forgott tovább.

A szöke lány oly mozdulatlan s halvány volt, mintha ravatalán feküdt volna. Két keze lehanyallott mozdulatlan keblére, haja megbotolva gyűrűzött alá acél fekhelyéről, göndör szálaival körlicsavarodva az egyes acéllecekben.

A tanfelügyelő Rónay Károlyhó, a Szent Imre óvoda ovónőjének nyugdíjaztatását jelentette be.

Krécsy Miklós főmérnök-helyettes 5 középférfi kérvényt jelentett be. A kérvények gazdasági célokra épített házakra kérnek engedélyt, ámbar a terv azt mutatja, hogy lakóházak épülnének. A bizottság azzal a megszorítással adta meg az engedélyt, hogy a felépített házak csak gazdasági célokra szolgálhatnak.

Az állatorvos az állategészségügyet kedvezőnek mondotta. A mult hóban 1551 állat került vágóhídra.

Itt ismét felszínre került a dögter szegényletesen elhagyott állapota. A főispán kérdést intézett a dögterre vonatkozólag az állatorvoshoz s egyszersmind kérte a dögterre kiküldött bizottság tapasztalatairól felvett jegyzőkönyv felolvasását.

A jegyzőkönyv valahol a suttyomban volt, azonban az állatorvos vázolta a tapasztalatokat. A rothadó állati testrészek eltemetetlenül fekszenek. Az állandó vendégek, a kuttyák látogatják s tépik szét az állatokat. Egyébként akkora bűz van ott, hogy a bizottság a szemlét nem tudta megtartani. Előterjesztette aztán a főállatorvos a teendőket. Dögtermet más helyet kell kiszemelni. Ez nem alkalmas, mert közlekedési utak és lakóházak közelében van, főleg pedig azért nem, mert a város északi részén fekszik, honnét a bűzt, bacilust behordja az északi szél a városba.

A polgármestert bántotta a leleplezés s azt ajánlotta, hogy tartsák csak meg a helyet, mert hiszen 200 esztendeig semmi baj nem volt vele. A főispán azonban az érvet visszafordította. Ha 200 esztendeig jó volt, abból nem következik, hogy még mindig jó.

A bizottság a b' juk sürgös orvoslását határozta el.

Felszínre került még a vásárrendezésnek ügye. Egy a rendőri és állatorvosi közegekből álló bizottság épen a vásár alkalmával tanulmányozta az ügyet s arra a tapasztalatra jutott, hogy az állatvásárt ellenőrizni lehetetlenség. Sok a bejáró, a sertés- és juhállás pedig bekerítetlen. A bizottság a vásártér bekerítését hozta javaslatba.

A javaslatot a polgármester hozzászólása után a legközelebbi tanácsülésre beterjesztik.

Az ülés 12 órakor ért véget.

Vármegyei közigazgatás.

Az ülést 10 órakor nyitotta meg Széchenyi Viktor gróf elnök.

Egymásután peregték le a szokásos havi jelentések, melyekből a következőket emeljük ki.

Ugy fektűd ott, mint egy hullá.

A helyzet megborzasztott. A saját lakásomban egy haláralvást idegen lány, akit saját bátyám tett élettelenre. Bátyám? Háttha nem az? Ily közszívű ember lett volna belőle? Hiszen gyermek korunkban, mikor én gunni puskával madarat löjttem, ő megsíratta. És mégis. Haja hátul épen úgy felkunkorodik most is, mint akkor, mikor még együtt sárgunyhót és honokvárat építettünk. Ó az! És mily higgadtan néz órájáról a motoszkáló gépezetre, melynek kerekai minden fordulaton után a számsornak egy egy következő tagját dobálják fel az üveglemez alá.

Egyszer csak elkezdte nézni bátyám a lány arcát merően, figyelmesen. Még most is mozdulatlan, merev volt az. Most kezd a gépezet egyik sarkára téve figyelt. Szemöldjeit összehúzta s úgy nézte a leány lezárt szempilláit; egyszerű csak hirtelen felnyitkta a bőrtakarókat, melyek azokat a mosolygó kék szemeket fedték. Abban a pillanatban lenyomta bátyám a fékező sarkot, mire a kis gép megállt. A leány feleszmélve leugrott a lemezpárnáról s a gép ismét összecsu-csukodott.

Bátyám diadalmasan kiáltott fel:

— Nyolcvankilenc!

A következő pillanatban aztán én fektűdtem. De nem a gépen, hanem a kereveten.

A nap halványan derengett át a leeresztett rollok mögűl s most tudtam csak meg, hogy bátyám látogatását egy ebédutáni felóra álmopókja szöfte.

Velinszky László.

a bolondos amerikai előadott. Tulajdonképen nem tudtam, hogy hova megyek s hogy honnan hozok én egy fiatal szöke hölgyet. Amint így tőprengtem magamban, az utca hátsó oldalán láttam egy csinosan öltözött lánykát; körülbelűl nekem való idős volt. Átmentem hozzá s megszólítottam.

— Mondja csak, kisasszony, nem lenne nekem jó fizetésért egy kis szivességet?

— Miféle szivességet?

— Legyen szives lakásomra fáradni, ott megtudja.

A leány kacéran s kihívó merészséggel kacagott a szemembe.

— Aztán mi lenne az a jó fizetés?

— Öránként ötven korona.

— Adja kezét rá — mondta még mindig mosolyogva.

— Becsületszavam adom.

— Méhetünk!

Belekapaszkodott a karomba s jőformán nem én vittem őt, hanem ő engem. Útközben elgondolkodtam hölgyemnek nehézségén s ebből véleményemet nyilvánítani is akartam előtte.

— Hogyan mer ön egy idegen ember pusztá hívásának s szavának engedni?

— Negyon egyszerű a dolog, uram. Én a véletlen sors miatt olyan helyzetbe kerültem; hogy halvány sejtélem sem volt, hogy miképen élhetnék a világban még két napig. Mindenemet amim volt, rajtam levő ruhám kivűl, eladtam. A pénzén, amit holmimért kaptam, épen jóllaktam. Elindultam aztán sétálni s tervezem az volt, hogy ma, vagy holnap meghalok. Mindent a sorsra

Farkas Gyula főállatorvos feljelentette: Ulreich Sándor-váli állatorvost, ki felettes hatóságának rendelkezéseit nem teljesítette. A bizottság a büntetésre vézve csak akkor határoz, ha majd Ulreich bűnös vagy büntetlen előéletéről tudomást szerez.

A pénzügyigazgatóság szerint a kincstári követelés 4,328.40 kor. 22 fill. Erre befizettetett 2,900.372 kor. 81 fill. Hátralék 2,028.037 k. 40 f.

Az ülés legérdekesebb pontja Horváth Gyula dr. orsz. képviselő felszólalása volt. Felpanaszolta, hogy a pénzügyigazgatóság az egyes községekben a hus és borforgászási adót mind feljebb és feljebb emeli s különösen azt kifogásolja, hogy ezeknek az adóknak kezelése egyes lelkiismeretlen régálébbérik kezébe jut, kik velük szűzített nyereszkeskedési hajlamuknál fogva a kezükbe adott önkénykedés kihasználását nem mulasztják el.

A tárgyhöz Koller Pál még erősebben szólt hozzá, mire a bizottság elhatározta, hogy ennek a mellányitalan eljárásnak orvoslására mielőbb latba veti tekintélyét.

Igaron új postahivatal létesül.

A tanfelügyelő Kerékgyártó Gyula csapdái tanító ügyét, ki öt hivatalos eljárásában megfigyeltetve, áttette az ügyességhez.

Egyéb tárgy hiányában az ülés véget ért.

Egyházügyi hírek. Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök megengedte, hogy a székelyesi plebánia az adonyi esperesi kerületből kikapcsoltsásk és a székesfehérvázi esperesi kerülethez csatoltsásk.

A megyéspüspök Kostyelik Ferenc sárszentmihályi adminisztrátort Nagyhan-tosra, Kapitány Lajos kislángi plebánost Sárszentmihályra, Schmall György Zoltán székesfehérvári felsővárosi segédlelkészt Kislángra, Mihálec Ferenc nagyhan-tosi ideiglenes adminisztrátort pedig Csókokörre küldötte adminisztrátori minőségben. Szabó János váli káplánt Székesfehérvárra a felsővárosi plebániához, Kiss Lipót zsámbéki káplánt Váiba, Farkas László újmisést pedig Zsámbékra küldötte segédlelkésznek.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Schaller Flóriás gimnáziumi segédtanárt a pozsonyi főgimnáziumhoz rendes tanárrá nevezte ki.

Elemi iskoláink. Bierbauer Viktor dr. főorvos a tegnapi közigazgatási bizottsági ülésén a következő jelentést terjesztette be iskoláink zsufoltságáról:

A városi községi elemi népiskolák általában zsufoltak. Ilyen a belvárosi fiúiskola, hol az 1-ső osztályban 40 férő helyre beírtak 72 gyermeket. A többi osztályokban tűrhető az állapot, II. oszt. 60 helyre 67, III. oszt. 60 helyre 67, IV. oszt. 60 helyre 62, összevont V.-VI. oszt. 50 helyre 54 növendékkel. A belvárosi leány iskola igen kevés növendékkel bír. I. oszt. 60-re 43, II. oszt. 60-ra 48, III. oszt. 60-ra 53, VI. oszt. 63-ra 55.

Nagy a zsufoltság a vizivárosi iskolánál I. oszt. 55-re 92, II. oszt. 55-re 115, III. oszt. 70-re 74, IV. oszt. 65-re 155 növendékkel. Epen ilyen zsufolt az olaj utcai iskola is. I. oszt. 70-re 130, II. oszt. 75-re 112, III. oszt. 80-ra 103, IV. oszt. 80-ra 93 növendék jut. Zsufoltságban e két iskola a Széchenyi-utcai ugynevezett tóvárosi iskola követi. I. oszt. 80-ra 114, II. oszt. 55-re 93, III. oszt. 50-re 94, V.-VI. összevont. 60-ra 69, IV. oszt. a polgári lövöldében 60-ra 82.

Zsufolt még a Szömörce-utcai leányiskola III.-IV. összevont osztálya 80 helyre 117 növendék kerül. Ezt is szétválasztandónak véleménye-

zem. A többi osztályokban I. oszt. 60-ra 63, II. oszt. 55-re 81, V.-VI. oszt. 50-re 61.

A többi iskolák: Zámoly-utca. I. o. 50-re 63, II. o. 50-re 76, III. o. 70-ra 77, IV. o. Öreg-utca I. o. 60-ra 66, II. o. 60-ra 67, III. o. 65-re 68. — Legúresebb a Selyem-utcai és az Ezredéves iskola. Az ösbbitől I. o. 80-ra 74, II. o. 80-ra 71, III. o. 80-ra 80, IV. o. 80-ra 55. — Az utóbbinál IV. o. fiú 80-ra 50; leány 80-ra 55. Egyesített V.-k VI.-k o. fiú 80-ra 73, leány 80-ra 77. — Ezen állapotokon az iskolákat van hivatalva szétosztás által segíteni, a fő megoldást azonban a Deák Ferenc-utcaban emelendő iskola biztosítja.

Eljegyzés. Szelmayer Károly veszprémi iparos f. hó 7-én eljegyezte özv. Draskóczy Sándor-né szép és kedves leányát, Irénkét.

Turi Antal. Városunk társadalmi életéből ismét kidőlt egy olyan alak, a kinek elvesztése igazi és őszinte fájdalomat kelt minden ismerője körében. Fajdalmitűnk növeli az a körülmény, hogy a gyászos eset váratlanul, szinte megdöbbentő gyorsasággal következett be. Bizony-bizony nem gondoltuk volna, hogy a jó öreg Turi bácsi, a kinek őszellemi frissességét a 84 év terhe mellett is annyiszor csodáltuk; ily hamar, ily megdöbbentő hirtelenséggel hagyjon itt bennünket. Azt hittük, hogy számára legalább a 90 es évek öregsége vár. Két nappal halála előtt még rendes szőlő-ékkandulásában láttuk s ma a temetésén gyülekeztünk. Egy tipikus régi alak vonult el vele a csend és nyugalom birodalmába. A hol a társas élet nyilvánulásait lártuk, ott megtaláltuk a jó öreg Turi bácsit is. Sokat és sok okosot tudott beszélni régi gazdasági életéből, a mikor még szinte családi viszony szálai fűzték az uraságot gazdaságihez. Nemcsak praktikus gazda volt, hanem elméleti tudása is felülmélkedett a mindennapiságon. A Fejermégyei Napló még a múlt évben is közölt tőle több közérdekű, a gazdasági viszonyokat tárgyaló érdekesen érdekesebb cikket. A kik olvasták, szinte hitetlenül csóválták a fejüket, hogy ezeket a cikkeket az a 83 éves öreg ember írta. Mindezeknél azonban nevezetesebbé tette az őre urat csodálatos emelkedő tehetsége. A Vörösmartiak, Petőfiék, Arányok, Tompák köréből való volt. A 48-as szabadságharc lezajlása után, az elnyomatás korszakában állt őt a virrasztók mellett. Az ötvenes éveknek a magyaros föllángolása, kikötő nemzeti lángja, a mely a multból meríti lelkesedését képtelen lemondani a reménységről — égett folyton a lelkeben. A nagy nemzeti költők csodálatos alkotásai minden ízét, egész gondolkodását átjárják. Betanulta a munkákat szóról-szóra. S tudta még most is, a 80-as évek alkonyán, „Zalán futását”, a „Két szomszédvárat”, „Cserhalmot”, „Eger ostromát”, „Toldit”, „Toldi estjét” órák hosszat képes volt szavalni is oly lelkesedéssel, annyi ifjú tűzrel, hogy mi fiatalok szinte megszégyenülve éreztük magunkat mellette. Szerelt dikciózni is. Alig győztük csodálni azt a sok klasszikus formát, a melyeknek keretében tüzös, lángoló lelke kifejeztet kérestet. Az a dikciója, a melyet Saára Gyula dr. országgy. képviselő megválasztása alkalmával tartott ünnepi lakomán mondott sokak lelkében viszhangzik.

E mellett derék igazlelkű, csontig-velőlg. Hű katolikus ember volt: Hitből-élt-és-hittel-élt. Keresztény kötelességeit mindig nemcsak megvallotta, de tényleg gyakorolta is. Mikor megyéspüspökünk legutóbb a székesfehérvári úri közönség számára konferenciákat tartott, a deputáció mely a nagylelkű főpásport üdvözölte Turi bácsit kérte fel érzelmi tolmácsolójának, s őszinte büszkeséggel telt el mindannyiuk lelke, mikor az ősz szónok fenkült eszmékben gazdag beszédét hallották.

Most aztán elpihent a jó öreg Turi bácsi a dalias idők lángszavú tolmácsolójá. Asztmája régóta kellemetlenkedett már neki. Tegnap reggel egy karosszékekben az ablakhoz ült, friss levegőt akart színi. Mire visszajötték, halva találák. Elaludt örökre. A 84 esztendő kimerítette, a betegség pedig megadta neki a gyors kimúlás kegyelmedőfését. Jó-ember volt; jó keresztény volt, a mindenható Isten bizonyára elkészülten találta lelkét a számadásra.

Haláláról gyászoló családja, a következő jelentést adta ki:

Özv. Turi Antalné szül. Wachsmann Magdolna a saját, valamint gyermekei: József és neje, Béla és neje, Endre és neje, Antal, egy unokái Anna, Endre, Elemér, Margit, Ilonka, és az összes rokonság nevében is fájdalmas szívevel jelenti, hogy forrón szeretett férje, jó édes atyjuk, apóus és rokonuk Turi Antal nyug. uradalmi kászár folyó évi szeptember hó 11-én reggeli 8 órákor életének 84-ik, boldog házasságának 52-ik évében, rövid szenvedés után az Urban, csendesen elszenderült. A megboldogult hűl tetemei folyó hó 12-én délután 5 órákor fogtak a Budai-ut 21. számú gyászházából a Felláadás-sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

A város közegészségügye. Dr. Bierbauer Viktor tisztifőorvos jelentése: A város közegészsége a lefolyt augusztus hónap ének jónak volt mondható, leginkább a gomor és bélhúznak a hurot- és lobos bántalmak voltak az uralkodó megbetegedések. Járványra fajulható kórok szórva-nyosan fordultak elő.

Született 84, ebből törvényes fi 39, nő 41, törvénytelen fi 2, nő 2. Házasságra 20 pár lépett. Elhalt 53 és pedig fi 28, nő 25. Ebből 7 éven alul törvényes fi 11, nő 7, törvénytelen fi 1, nő 2. Szent György közkórháznak 15 halottja közül 8 idegen volt. Születés, a hallozást 31-el mülja felül. Ha a mi halottjaink közül a idegent leszámítjuk, ugy a népesség szaporodása 39.

Nevezetesebb halál okok: Veleszületett gyeség 7, górcsók 1. gyermek aszály 8, bélhurut 9. gyermekgyűi lúz 1, tüdőlob 2, tudóvész 7, vizekór 2, agykór 2, véletlen 2. Járványra fajulható kórok állása: Gyermekgyűi lúz 1, elhalt 1. Difteritis maradt 1, gyógyult 1. Vörheny szaporodott 6, gyógyult 4, maradt 2. (Iskola-u. 8., Palotai-utca 71.) Szamarhurut maradt 1, szaporodott 9, összes 10, gyógyult 5, maradt 5. Hasi-nyagymáz maradt 2, szaporodott 3, összesen 5, gyógyult 3, maradt 2. (2 eset kórházi.)

1-ső oltás végeztetett 931, urjalotts 2396, összesen 3327. Friss oltóanyag van készletben. Halalozás. Mészáros László nyug. megyei pénztári elnök 60 éves korában ma d. e. 11 órákor jobb lére szenderült.

Sporthír. A Székesfehérvári Torna Club kiválóan képzett tagjának a legjobb erejének Lichtneckert Lászlónak újabb fényes győzelméről számolhatunk be. Lichtneckert László résztvett a Budapesti III. ker. Torna és Vívőegylet vasárnap tartott versenyén s a harmasugrásban valamennyi versenyzőt megelezyőve 11 m. 97 cm. ugrott. Értékes nyeremény tárgyat hozott magával.

Egy kis fu halála. A szülői gondatlanság egyre szedi áldozatait. Pettenden, mint legújabbán értesítünk Péli István 5 éves kis fia, Jóska három pajtasával magárahagyottan kőszált a réten s a gyerek erős mérget tartalmazó belendmagot ettek. A lakmározó gyermekeket csak egy kömives látta, kinek azonban nem jutott eszébe, hogy a gyerekektől elszedje a gyilkos étket. A lurkók azonnal rosszul lettek s bár a nyéki orvos, Spät Henrik azonnal segítségét vitti, a kis Péli Jóska már nem menthette meg az életnek. A kis cimborák pedig kiadták a veszedelmes magvakát s vigan hancurozának kis játékaikban.

HEIN MARTON műhangszer-készítő. Székesfehérvár, Kossuth-utca 2. szám. Ajánlja saját készítményü hangszereit és dusan felszerelt raktárát, u. m. Iskolaik hegedük 6-8-10 kor. feljebb. Harmonikák 3-5-10 " " " " " " Fuvolák 2-4-8 " " " " " " Gramofonok 50-70 " " " " " " Hat évi jótállás! Cimbalomok: Hat évi jótállás! Pedál nélkül 60 kor. feljebb. Pedállal (sálón cimbalom) 120 " " " " " " Zongorák: Mignon 600 kor. feljebb. Pianon 540 " " " " " " Harmoniumok 140 " " " " " " Hangszerek részletezettárho is kaphatók. — Mindennemü hangszor javítások szakaszerúen és lelkiismeretesen eszközöltnék. — Régi hangszerek megvételnek és beszerételnek. — Az összes hangszerek alkatrészei kaphatók.

— **Szabadlábán.** Az annak idején nagy port vert szikkasztás hóse, Breuer Móric ügyében érdemleges jogdíjat állott be. Miután Breuer ügyvédje a gazdasági fellel magánaton kiegyezett, a budapesti bíróság a deliquent szabadlábára helyezte.

— **Ipari változások.** Az iparitestület előjárásának szeptember havi ülésén a következő ipari változások vétettek tudomásul: Iparengedélyt kaptak Pintér József kisebb ácspár gyakorlására. Iparigazolványt kaptak Kovács Ferenc, Kovács Lajos üzletvezetése mellett hentes, özv. Bernáth Ferencné özvegyi jogon hentes, Lumpe József asztalos, Sterc József bádogos, Tóth Lajos asztalos, Juhász Gyula szobafestő ipar gyakorlására. Iparát beszüntette: Kolán Izidor, rézbutorkészítő, Pranger Ede nyerges és Kovács József cipész-iparos.

— **Felülfizetések.** A Keresztény Munkás Egyesület tancsvezetői felülfizettek: Pénzes Imre 5 kor. N. N. 260 kor. N. N. 2 kor. Dr. Vass József, özv. Zámbo Jánosné 160 kor. Ifj. Bató József, Vizi József, Knittlhofer István 1 kor. Ifj. Antal Ferenc, Botos Jánosné, Hálnék Béla, Kovács Ferenc, Károlyi Péter, K. Horváth Ferenc, Marschall Nándor, ifj. Vihart István 80 fill. Ifj. Noficer János, Mátyás István, Horváth Mihály, Slezák József, Borján Ferenc, ifj. Lits Ferenc, Szabó Gyula 60 fill. K. Horváth Pál 50 fill. Arany Ferenc, Endl István, N. N. 40 fill. Röh István, Czák Ferenc 30 fill. Fogadják a szives felülfizetők az egyesület halás köszönetét.

— **A nyomor vámszedői.** A Népszavában egyéb hülyeségek közt a következő pályázati hirdetést olvassuk:

Pályázat. A székesszékvári-fejérmegyei pártszervezet a székesszékvári párttitkárságra pályázatot hirdet. Pályázhat minden elvtárs, aki kipróbált szervező- és agitálóképességgel bír a mozgalomban huzamosabb idő óta működik. Kezdfizetés havi 140 korona. A borítékra ráírandó: „Pályázat”, amely Klein Károly elvtárs címére (Székesszékvár, Visár-lár 32. Fehérlő-vendéglő) küldendő. Pályázatok beadásának határideje szeptember 20. Az állás október 1-én foglalandó el.

No lám! Es még a fehérvári munkások panaszkodnak a tömegnyomor miatt. Mikor 140 kor. kezdő fizetés tudnak adni annak, a kinek nincs egyéb dolga, mint hogy sztrájkokra és dologtalanságra lovalja őket. Az él uriasan, emezek pedig izzadják neki naponta a 10 és 20 filléreseket. És aztán miféle alak jön ismét ide? Forgács urat így ismerték a pesti demokrata táborban: egy iszonyu nagy számár. Handler pedig 400 korona elsikkasztása után inalt ide Szombathelyről. Itt aztán felkötötték és rázták a kolompot, hirdették az igazságot, a szabadságot, szidták a szegénységet, szavalták a nyomorról és havi 200 korona fizetésből éltek urasan, mint a hoganyan a nyomor vámszedőjéhez illik. A többi birka azalatt bámulta őket, sztrájkolt a szavak után, nem dolgozott, fizetett és szidta a gonosz társadalmat, a mely ennyi nagylakúságot nem tud méltányolni.

Bátran kérdezhetjük: vajjon van-e az ilyen népek jövője Árpád hónapban. Nem arra születte, hogy kivándoroljon és Amerikában megtanuljon dolgozni is, munkát is, becstelent is, igazságot is megbecsülni?

— **Jábórné temetése.** A hétfőn este oly szerencsétlen véget ért Jábórné holtestét Molnár József dr. tegnap délelőtt fölboncolta. Még ugyan-aznap délután vögbement a temetés, a melyre nagy tömeget toborzott a kíváncsiság. Virág József koszorút küldött áldozatának koporsójára, ő maga fizette a temetés költségeit is. A tragédia utolsó jelenetei a bíróság előtt fognak lejátszódni. A törvényszék ugyanis Hara Gézá-t és Virág Józsefet gondatlanságból okozott emberölés miatt vád alá helyezte.

— **Opasno je van se nagnuti.** Érdekes utítás áll: most iküszöbbön a Mávnál. Valószínűleg a horvát vasúti nyelvkérdésben tapasztalt horvát uttkapásoktól indítatva, elrendelte a magy. kir. kereskedelmiügyi miniszter, hogy a Máv magyar vonalain-lekerül a kocsi belsejéből az „Opasno je van se nagnuti” horvát feliratú tábla. A magyar vonalokon csupán a „Kihajolni veszélyes” és a „Nicht hinausbeugen” feliratú táblákat hagyják meg, míg az „Opasno je van se nagnuti” felira csupán a Máv. horvát vonalain lesz látható.

— **Ertekezlet.** A Heinrich-féle gyár. ügyében 18-án délután 3 órakor. értekezlet lesz.

— **Beiratások.** Ferenc József nőnyelvde. Polgárléányiskola. 190708. tanév. Beiratkozott: I. oszt. 33, II. oszt. 56, III. oszt. 43, IV. oszt. 30 összesen 182. vagyis 3-al több, mint a mult-tal-nyévben.

— **Jogot a népnek!** Ez a boldongomba virit a szocialisták gömblyukában; ezzel a jelszóval köszöntik egymást; ezzel ébrednek, ezzel fekszenek. Es szerzik az érdemeket-ahhoz, hogy jogot kapjanak. Például hétfőn reggel egy kőmives elvtárs arcütközött egy tisztos öregasszonnyal, aki a vágóhídi kőfeszület előtt keresztet mert vetni magára. Hát az ilyen elvetemült, undok gazembernek még jogot adnak? Nem jogot: kutya-korbácsot neki!

— **Névmagyarosítás.** Braun Ferenc iztméri illetőségű, budapesti lakos vezetéknévét belügy-miniszeri engedéllyel Balázs-ra magyarosította.

— **Új megállóhely.** Folyó évi szeptember hó 1-én a Budapest - Csáktornya határszéli vonalán Velence állomás és Agárd megállóhely között fekvő 165. sz. örnáznál Gárdonyi elnevezéssel egy, a személy, valamint utipodgyász és kutyák szállítására szolgáló megállóhely nyitott meg, mellyel a jelenleg érvényes menetrend tartalma alatt a 206, 208, 210, 218, 205, 207, 209 és 215 sz. személyvonatok utasok fel, illetve kiszállása céljából feltételeken meg fognak állani. Gárdonyi megállóhelyen csak I. 2. és 3. szomszédos forgalmu I., II. és III. oszt. polgári menetjegyek adatnak ki, míg a távolsági forgalomba utazóktól a menetdíjak — pótlék felszámítása nélkül — a vonatokat a kalauzok által szedetnek be. Utipodgyász és kutyák ezen megállóhelyről csak utánfizetés mellett továbbíthatnak. A vonatok megállására vonatkozó menetrendi adatok a f. évi május hó 1-től érvényes menetrend hirdetényekben már benforgalattanak.

— **Drágul a dohány.** Több fővárosi lap írja, hogy a dohány, szivar és cigareta megrágul. A mezőgazdasági munkások béremelésével u. i. a dohánytermékek előállítása is megrágult s ennek természetesen a dohány drágulása lesz a következménye. A dohányozást bizonyára kellemedenlül fogja érinteni ez a bir.

— **Hova lett a bankó?** Egy várpalotai meszaruló asszony kérdezte ezt a hetipiacon „a felhőkől, ezt a sutogó szellőkől; de azok nem vigasztalták, bus szívével árván hagyták.” A dollog veleje az, hogy a szegény asszony egy 20 koronás bankjegyet sietében a kötenyébe rejtett, ahonnan aztán a banknóta kipotyogt s a gárdája hiába kereste, biz az odaveszett.

— **Törvényszék.** Pásztor János, Hader József a mult év márciusában Seregélyesen Zichy János gróf magtárába behatoltak s onnét 7 zsák zabot elemelték. Hasonlóképen az ő révükön tünt el a szérüskertből 5 métermázs takarmány, 57 korona értékben. A vádlottak padján kívülök Kucséra György is megfordult ebben a bűntübben, ki, jólhet tudta az elidénített dolgok lopott voltát, mégis megvette a tolvajoktól. A törvényszék Pásztorra és Haderra 1-1 havi, Kucsérra pedig 4 napi fogházat mért.

Geszler Katalin m. l. lakos varró és mosónő 1906. év áprilisában alkulcsossal bejutott Fridmann Józsefné lakoházába s 47 korona értékű fehérmeműt lefoglalt a maga számára. A bíróság az élelmes hölgyet 6 hónapi börtönnel sújtotta.

Oláh János és Bokodi János, alapi lakosok 1907. február 9-én megvámolták Brick Jakab kukoricagöréjét s belőle 29 kg. kukoricát szállítottak el. Minthogy tanukkal nem lehetett igazolni a lopást, a tetteseket felmentették.

Malom-utca 5. számú ház kedvező feltételek mellett, szabadkézű eladó, ügy-nökök nem dljazok.

— **Tehenek a pályatesten.** A bicskei vonal vasárnap egy magányos mozdony 7 tehenet elgázolt. Vizsgálat indult annak kiderítésére, hogy kit terhel a felelősség.

— **Garázda mezőőr.** Nyuli József mezőőr kedden délután rátaamadt négy munkásemberre, akik békesen üldögéltek az Erzsébetligeten túl levő árok partján és botjával kisebb sérüléseket ejtett rajtuk. Följelentették a rendőrségen.

— **Rendőri hírek.** Zavaros Aladár, rendőrcapitány Csepű Mihály jendő lakosra 20 koronára pénzbüntetést szabott, mert Csepű megfigyeltetés nélkül hozta piacra a sertéseit és azok közül ötöt járóllevél nélkül eladott. Gyenies István botrányos részegeskedés miatt 10 korona, Langmár József engedély nélkül való építkezés miatt 15 korona pénzbírságra ítéltetett.

ZENEISKOLA.

Van szerencsém: az igen tisztelt szülők és az érdeklődők szives tudomására hozni, hogy **folyó évi szeptember hó 1-én Távirda-utca 21. sz. a. (saját ház)**

ZENEISKOLÁT

nyitok.

Zeneiskolában úgy kezdők, mint haladók felvételnek egyelőre: **hegedű, mely hegedű, gör-dunka és cimbalom tanfolyamra.**

A tanítás hetenként 2-szor és 3-szor történik, mikor is minden növendék az általa választott hangszernek gyakorlati és a megfelelő elméleti oktatásában részesül. A növendékek tanítása minden tanszakon csoportonként történik. Egy-egy csoportban legfeljebb 4 növendék van, mely csoport egyenlő tehetségű és készütségű növendékekből lesz összeállítva.

Az órárend akként lesz beosztva, hogy a városban levő összes tanítványok növendékei a Zeneiskolát akadálytalanul látogathassák.

A tanítványok felvételére **folyó évi augusztus hó 28-tól naponta d. u. 3—5-ig** eszkozlöm.

Tandij. Bármelyik hangszerre évi (10 óra) 40, illetve 60 korona, mely összeg félévenként, t. i. szeptember és február hó 1-én é're fizetendő, de havi részletekben is fizethető előre. Az oktatás a m. kir. orsságos Zeneakadémia tananyaga szerint történik.

Felnöttek részére külön esti tanfolyam! Magánórák külön megegyezés szerint!

Miódon ezen új vállalkozásommal a m. t. közönség elé lépek, kérem ahhoz jóindulatu támogatásukat és bizalmukat, melyet közel másfél évtizedes helybeli működésem alatt élvezni szerencsés voltam.

Székesfehérvár, 1907. augusztus hó.

Maradtam kiváló tisztelettel

JÁMBOR ZSIGMOND

zenetanár.

3227tan. 1907.

Árverési hirdetemény.

Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatóságának 1907. évi augusztus hó 26-ik napján kelt 22912592 számú határozata folytán a város tulajdonát képező 100. sz. tjk. A. I. 4. sor 123/2 hrsz. és a 6686 sz. tjk. A. I. sor 123/3 hrsz. a. felvett Kossuth-utcai 560 □-l ház hely területnek az 1906. évi 347/19161. sz. a. kelt közgyűlési határozatnak fentartásával nyilvános árverés útján leendő eladása határozatván el, melynek megtartására 1907. évi szeptember hó 21-ik napjának délelőti 10 óráját a városház tanácstermébe tüzöm ki.

Kikiáltási ár 42874 korona.

Felhivatnak az érdekeltek, hogy a fent kitűzött helyen és időben megjelenve ajánlataikat tegyék meg.

Az árverés egyébb feltételei alulírott hivatalos helyiségében (városház 10. sz.) a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők.

Székesfehérvár, 1907. szeptember 7.

Polczér Péter,

gazd. tanácsos.